

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат; Тема;

(Свака рубрика мора бити попуњена)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију : 20. фебруар 2015; Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Душко М. Ковачевић, редовни професор за ужу научну област Историја модерног доба, 13. март 2006, Филозофски факултет Нови Сад - ментор Др Љубодраг Димић, редовни професор за ужу научну област Историја Југославије 10. октобар 2002, Филозофски факултет Београд Др Мира Радојевић, ванредни професор за ужу научну област Историја Југославије , 22 април 2014, Филозофски факултет Београд. Др Ђорђе Ђурић, доцент за ужу научну област Историја модерног доба, 25. март 2011. Филозофски факултет Нови Сад. Др Драгица Кољанин, доцент за ужу научну област Историја модерног доба 15. новембар 2010. Филозофски факултет Нови Сад
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: 2. Драган, Раде, Петровић 3. Датум рођења, општина, република: 4. 20. јули, 1964, Чукарица, Србија 5. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: Датуми одбране, - 24 октобар, 2003, Географски факултет Београд, Развој и размештај индустрије Београда у XIX и XX веку“ - 8 мај 2008, Факултет политичких наука, Београд, Француско-југословенски односи у време Алжирског рата 1952-1964“ Докторат, 19 фебруар 2007, Департман за географију, туризам и угоститељство, ПМФ, Нови Сад, „Русија на почетку XXI века - геополитичка анализа“ 6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:1. Економска географија, 2. Међународни односи, политичке науке; Докторат: Политичка географија - Геополитика
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: „Југословенска политичка јавност и СССР 1922-1941“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Број страна 862, нема у свом саставу слике, шеме и табеле. Референци (фуснота) у раду има 1373.

Рад је конципиран у шест временско-тематских поглавља, чему треба додати увод, Образложење и допуна могуће структуре рада и Закључно разматрање.

Након Теоретско-методолошког увода (стр. 1-11), и Предговора (стр. 12-16), следи Први део „На прелому“ (стр. 17-136), који садржи две главе: Прву „Образовање СССР“ (стр. 18-60) и другу „Стабилизација бољшевичког режима“ (стр. 61-136).

Други део Краљевина СХС и Совјетска Русија (стр. 137-314), садржи две главе.

Прва је „Краљевина СХС“ (стр. 137-305) и друга „Руска емиграција у Краљевини“ (стр. 305-314).

Трећи део под насловом „Земља победничког социјализма“ (стр. 315-352), обухвата две главе. Прва је „Тоталитарно друштво“ (стр. 315-322), а друга „Совјетски привредни модел“ (стр. 322-352).

Четврти део „Југословенска диктатура“ (стр. 353-436) обухвата две главе:

„Суспензија парламентаризма“ (стр. 356-359) и „Југословенско међуратно искуство“ (стр. 360-436).

Пети део „У сусрет рату“ (стр. 437-461), такође обухвата две главе: „Велики терор“ (стр. 437-444) и „Совјетско друштво уочи рата“ (стр. 445-461).

Најзад Шести део „На путу ка успостављању дипломатских односа“ (стр. 462-783)

обухвата главе „Искуство владе Милана Стојадиновића“ (стр. 462-584) и

„Југославија и СССР, дипломатски односи и рат“ (стр. 585-782).

Следи засебна глава „Образложење и допуна могуће структуре рада“ (стр. 783-827) и Закључно разматрање (стр. 828-855).

Биографија (стр. 856-862)

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација др Драгана Петровића има обим 862 странице компијутерском техником умноженог основног текста и напомена, испред којих су стављене две странице садржаја. Текст Дисертације састоји се од предговора, шест делова (од којих је сваки подељен на по неколико глава), закључног разматрања и библиографије, чиме је постигнуто прецизно тематско груписање обрађене материје уз висок степен прегледности читавог њеног садржаја.

Богати садржај Петровићеве докторске тезе распоређен је, како рекосмо, у више целина. Аутор је научно разрешио готово све проблеме и понудио одговоре на сва релевантна питања која се тичу односа Југословенске политичке јавности према СССР-у између два светска рата и првих година Другог светског рата. Хронолошки оквир докторске дисертације обухвата, дакле, раздобље од 1922. до 1941. године, период од стварања Совјетског савеза до пропасти Краљевине Југославије у Шестоаприлском рату.

У том хронолошком оквиру др Петровић је изложио однос Југословенске политичке јавности, према Совјетској држави, који су од традиционално пријатељских и савезничких српско-руских односа доживели трансформацију и искушења стварањем краљевине СХС (Југославије и СССР-а). Кандидат је указао и на идеолошке супротности које су доминирале политичким животом, што је у многоме отежавало односе две државе о чему сведочи чињеница да готово за све то време између Београд и Москве нису постојали званични дипломатски односи. Управо су те идеолошке разлике, посебно имајући у виду непомирљиви концепт Коминтерне иза које је стајао државни и партијски врх Совјетског савеза према југословенској држави, представљали одлучујућу препреку успостављању традиционалних савезничких односа између владајућих режима у Београду и Москви. Међутим, са јачањем опасности од нацизма, током друге половине 30-их година, те приближавањем другог светског рата утицало је не само на смањење антагонизам између две државе, већ је 1940. године довело и до успостављања дипломатских односа између њих. За разлику од званичног режима Југословенска политичка јавност задржала је афирмативан став према руском фактору, што је др Петровић несумњиво и показао у својој докторској дисертацији. На почетку рада, под једним добро дефинисаним насловом *теоријско-методолошки увид*, Петровић је, што је учинио и у закључку и подвео целокупни садржај своје дисертације. Најпре је, како је у дисертацијама то и уобичајено, добро и прецизно образложио проблем којим ће се бавити и циљеве истраживања. Осврнуо се и на унутрашњу структуру дисертације, при чему је дао прецизно образложење њене целине, затим је начинио и библиографски и критички осврт на изворе и литературау, који су, одиста, бројни и разноврсни. Потом је др Петровић солидно и документовано приказао удео те велике емпирије у настанку дисертације. Указао је и на однос Југословенске политичке јавности према Совјетској држави, као и на укупност југословенско-совјетских односа. То све дисертацији даје не само легитимитет већ и оригиналност у приступу и интерпретацији.

Све је то др Петровић је урадио у шест поглавља од којих се прво *На прелому* састоји од две главе. У њему је разврстана и пажљиво анализирана разноврсна фактографија, која се дотиче југословенске политичке јавности према грађанском рату и страном интервенцији на просторима Русије. Аутор је указао и на поделе унутар југословенске јавности у односу према Бољшевичкој револуцији, те унутрашњополитичкој ситуацији у Русији. Кандидат потом говори о неспремности званичног Београда да покрене питања о међусобном признању и о успостављању дипломатских односа, те негативној реакцији Москве на прихватање и пружање помоћи руској емиграцији. У приказу и тумачењу појединих питања, аутор је на више места својим резултатима превазишао досадашња објашњења и оствари самосталне и оригиналне домете у интерпретацији.

Други део дисертације има такође карактеристичан и јасно међен наслов

Краљевина СХС и Совјетска Русија. И овај део рада састоји се од две главе у којима су анализирани прилике у Краљевини СХС током 20-их година, тј. до Шестојануарске диктатуре. Аутор истовремено прати однос званичног Београда према тек формираној совјетској држави, уз подробну анализу деловања Коминтерне према Краљевини СХС, односу према руској емиграцији у Краљевини СХС Петровић је посветио наредну главу, у којој је ограничио, због истражености теме, само на држање југословенске политичке јавности према том питању. Сви ти проблеми су третирано студиозно и подробно, уз један нови приступ у сагледавању делатности југословенске политичке јавности и месту краљевине СХС у обликовању нових политичких односа.

Кандидат нас је тиме увео у трећи део рада посвећеног совјетском политичком и привредном моделу, насловљеном *Земља победничког социјализма*. Као и у претходним целинама, др Петровић се и у писању овог дела дисертације ослања на званичну југословенску преписку и штампу. На основу тих извора кандидат констатује, да је „Слика о совјетском друштву и догађајима у вези са СССР била прилично магловита”. Аутор за то наводи два разлога од којих се први тиче непостојања дипломатских односа између две земље, а други, како сам каже, како сам каже „Изостанка озбиљне привредне сарадње”.

Посебно место у анализи улоге Југославије у међународним односима аутор је посветио деловању „Државног врха” краља Александра, потом намесника принца Павла, те истакнутих политичких актера. Тиме је отворен четврти део дисертације насловљен *Југословенска диктатура*, који обухвата временски период од Шестојануарске диктатуре до парламентарних избора 1935. године. Образложење за ово поглавље, др Петровић налази у чињеници да је током ових година дошло „до крупних промена у спољнополитичком окружењу Југославије, као што је и сама Совјетска Русија и на унутрашњем и спољном плану доживела промене...”. Међутим, Краљевина Југославије је, како то примећује и аутор дисертације, упркос у многоме измењеним међународним односима остала принципијелно непопустљива према могућности да призна СССР. Томе је својим непомирљивим ставом допринела и Коминтерна, која је на Југославију гледала као на „версајску творевину и тамницу народа великосрпске хегемоније”. Оно што др Петровић посебно истиче, везано је за чињеницу да је у овом периоду, ипак, у југословенској политичкој јавности дошло до подршке политици „отопљавања односа према СССР”. И у овом поглављу др Петровић је показао доследну акрибичност у истраживању и презентовању чињеница.

Приликама унутар Совјетског Савеза кандидат је посветио пети део рада насловљен *У сусрет рату*. Учвршћивање нацистичког режима у Немачкој и рушење версајског система утицало је на јачање улоге СССР-а у међународним односима, уз истовремену промену места и улоге Краљевине Југославије у међународним односима. Упоредо са тим променама на међународној сцени, др Петровић помно прати и догађаје у СССР-у, које су тридесетих година обележиле чистке у којима је Стаљин „уништио готово целу гарду болшевика”. Др Петровић сада у поље свог размарања уводи и Комунистичку партију Југославије, као чиниоца који ће у знатној мери утицати на обликовање југословенске политичке јавности. Кандидат посебно указује на чињеницу да је управо у овим годинама, у којима је председник владе био Милан Стојадиновић, југословенска политичка јавност наставила да прати међународну ситуацију, ” посебно везану за експанзију фашистичких сила где је СССР све више добијао на значају као потенцијални противтег стабилности светског мира”.

Међутим, 1939. отпочео је Други светски рат, па је Југославија настојала да по сваку цену сачува своју неутралност и независност. Та чињеница ће свакако утицати на њено приближавање СССР-у, чиме се др Петровић бави у шестом, последњем, делу дисертације насловљеном *На путу ка успостављању дипломатских односа*. У првој глави овог дела дисертације, кандидат је анализирао однос југословенске политичке јавности према СССР-у време владе Милана Стојадиновића. Наиме, Стојадиновић је у спољној политици,

за разлику од ранијих година када се Југославија ослањала на Француску, учинио значајне кораке према приближавању силама Осовине пре свега Немачкој. Истовремено је влада Милана Стојадиновића настојала да, управо из прагматичних разлога, избегне било какво значајније погоршавање односа са СССР-ом. Успостављању дипломатских односа Југославије и СССР-а, кандидат је посветио други део овог поглавља. И за писање ове целине др Петровић је користио грађу министарства спољних послова и штампу, али је сада у знатној мери југословенске изворе допунио и совјетским.

На крају је изведен садржајан закључак, којим је покривена целина ове обимне и садржајне дисертације. Користећи се могућностима које је нудила богата изворна фактографија др Петровић је понудио једну доиста дубоку и садржајну перцепцију односа југословенске политичке јавности према СССР-у.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- Драган Петровић, „Совјетско-југословенска војна сарадња у североисточној Србији током октобра 1944. године, са посебним освртом на Браничевски крај“, у Зборнику радова са међународног научног скупа Браничево у историји Србије, Историјски архив Пожаревац и Институт за новију историју Србије, Пожаревац-Београд, 2009, стр. 585-594. ИСБН 978-86-7005-068-6 ИНИС, ИСБН 86-84969-13-8, 978-86-84969-24-0 ИАП, УДК 94(497.11)“18/19”(082)
- Драган Петровић, «Россия и Балканы – историческое наследие и современные отношения, в *Выстраивая добрососедство, Россия на пространствах Европы*, Ассоциация Европейских исследований, Институт Европы, Российской Академии наук, Москва, 2013, стр. 119-132.

Удк 323 + 327 ББК 66,40 (0) ISBN 978-5-7777-0539-6

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p>
<p>У добро синтетизованом и компонованом представљању најсложенијих проблема, у разврставању пребогатог чињеничног материјала прикупљеног из извора и литературе дисертација др Драгана Петровића заслужује да буде позитивно оцењена. Наиме, у детерминисању односа југословенске политичке јавности према Совјетском Савезу, као и у одређивању места и улоге Краљевине Југославије у међународним односима, др Петровић је слободни смо то још једном да истакнемо, дисертацијом <i>Југословенска политичка јавност и СССР 1922-1941</i>, дао оригинални допринос науци.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<ul style="list-style-type: none"> - да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана - да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни, односно измени) или - да се докторска дисертација одбија
<ul style="list-style-type: none"> - Кандидат др Драган Петровић је успео да на методолошки коректан и научно користан начин да целовиту студију о односу југословенске политичке јавности према Совјетском савезу, тако да , с обзиром на врло позитиван и повољан суд о научној вредности докторске дисертације <i>Југословенска политичка јавност и СССР 1922-1941</i>, Комисија има задовољство да Наставно-научном већу филозофског факултета у Новом Саду предложи да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Душко М. Ковачевић, редовни професор за ужу научну област Историја модерног доба, Филозофски факултет Нови Сад – ментор

Др Љубодраг Димић, редовни професор за ужу научну област Историја Југославије, Филозофски факултет у Београду

Др Мира Радојевић, ванредан професор за ужу научну област Историја Југославије, Филозофски факултета у Београду

Др Ђорђе Ђурић, доцент за ужу научну област Историја модерног доба, Филозофски факултет у Новом Саду

Др Драгица Кољанин доцент за ужу научну област историја модерног доба, Филозофски факултет у Новом Саду
